

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 326610
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

19 Subat 2021

.../.../2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Liste (6 Sayfa)

-Cevap Yazısı (53 Adet, 119 Sayfa)

7/35436- 7/35440 G.K.31	7/39255-7/39256	} G.K.80
7/36269 G.K.45	7/39258- 7/39262	
7/37349 G.K.61	7/39365-7/39366	
7/37497 G.K.65	7/39471- 7/39472	
7/37604- 7/37606 } G.K.70	7/39593	} G.K.81
7/37723	7/39596- 7/39601	
7/38524- 7/38526 G.K.75	7/39699 } G.K.84	} G.K.84
7/38700 G.K.76	7/39701	
7/38782- 7/38786	7/39835- 7/39836 G.K.85	} G.K.85
7/38788	7/40055	
7/38978	7/40165	} G.K.88
7/38980-7/38982	7/40169	
7/38984	7/40173	

HAKKÂRİ MİLLETVEKİLİ
SAYIN SAİT DEDE'NİN
TBMM 7/39835 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

SORULAR

Hakkâri ve ilçelerinde ısıtmada kullanılan kömür ve fueloil emisyonlarının filtresiz olarak atmosfere bırakılması ve kullanılan yakıtların kalitesizliği ve ilgili kurumların denetim eksikliğinden dolayı; Hakkâri ve ilçelerinde hava kirliliği boğucu boyutlara ulaşacak, insan sağlığına tehdit eder duruma ulaşmıştır. Hiçbir sanayi tesisinin ve fabrikanın olmadığı Hakkâri, iller arası hava kirliliği sıralamasında kirlilik seviyesinin sınır değerlerin üzerinde çıktığı illerin başında geliyor. Bakanlığınıza bağlı Ulusal Hava İzleme Ağında yer alan 10.01.2021 tarihli raporda verilerin kirlletici ve sınır değerlerin çok üstünde olduğu değerlendirilmesinden sonra sitede 'Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir' şeklinde uyarı paylaşılmıştır. Önergenin verildiği tarih itibariyle paylaşılan son verilerde (10/01/2021) Ulusal sınır olarak belirlenen 60 pg/m^3 Asılı partiküler Madde (PM 10) değeri, Hakkâri'de 82 pg/m^3 olarak görülmektedir. 24 saat ortalamasının 125 mg/m^3 olarak belirlendiği SO₂ oranı ise Hakkâri'de 1.082 pg/m^3 olarak görülmektedir. Yine diğer şehirlerin aksine Hakkâri ile ilgili raporda Azot dioksit (NO₂), Kükürt dioksit (SO₂), Ozon (O₃) oranlarına ilişkin veri paylaşılmamıştır. Hava kirliliğinin insan sağlığına etkisi öksürük ve bronşitten, kalp hastalığı ve akciğer kanserine kadar değişmekle birlikte kronik rahatsızlığı olan duyarlı gruplarda bu etki çok daha çeşitli ve fazla olmaktadır. Bu etkileri ve boyutlara dikkate alındığında hava kirliliği, kontrol edilmesi ve önlenmesi gereken önemli bir sorun olarak, Hakkâri ve ilçelerinde yaşamı ve doğayı tehdit etmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Hakkâri ve ilçelerinde insan sağlığını, hayvan ve bitki topluluklarını doğrudan etkileyen hava kirliliğinin sebebi nedir?
- 2- Hakkâri'de herhangi bir sanayi tesisi veya fabrika bulunmamasına rağmen hava kirliliği neden kaynaklanmaktadır?
- 3- Hakkâri'de atmosfere bırakılan emisyonu kontrol altına almak, insan ve çevresini hava kaynaklı kirlenmelerden doğacak tehlikelerden korumak, olumsuz etkileri gidermek ve bu etkilerin ortaya çıkışını engellemek için bir çalışmanız var mı?
- 4- Bakanlığınıza bağlı Ulusal Hava Kalite İzleme Ağı Hakkâri iline ilişkin 10/01/2021 tarihli hava durumu raporunda; açık hava sporları için, bisiklet sürmek için, açık havada yürüyüş yapmak için ve dışarıda piknik yapmak için kötü bir hava uyarısı yapmakta ve daha da önemlisi hava durumunun sağlık açısından acil durum oluşturabileceği, bu olumsuzluktan nüfusun tamamının etkilenme olasılığının yüksek olduğu ikazını yapmaktadır. Bu acil durum karşısında ne yapmayı düşünüyorsunuz? İnsan sağlığının risk altında olduğu Hakkâri'de Sağlık bakanlığıyla beraber yürüttüğünüz bir çalışma var mıdır?
- 5- Hakkâri ve ilçelerinde hava kalitesinin korunması ve kirliliğin önlenmesi için girişiminiz olacak mı, bu noktada sağlıklı ve temiz bir atmosfer sağlayacak politikalarınız nelerdir?

6- Hava kirliliğinin özellikle kış mevsiminde artmasının sebebi ısınmak için kullanılan kömür müdür? Eğer bundan kaynaklı bir kirlilik söz konusu ise bakanlığınızın sorumluluğu bulunmakta mıdır? Isınmadan kaynaklanan hava kirliliğinin kontrolü yönetmeliği bakanlığınıza bu noktada hangi yetkileri vermektedir? Bu yönetmeliğe uygun politikaların uygulandığını düşünüyor musunuz? İl ve ilçe merkezlerine gelen kömürlerin kontrolü konusunda belediyelerle ortak yürüttüğünüz bir çalışma var mıdır?

7- Kış mevsiminde kullanılacak yakıtlara ait kriterler nelerdir? Bu kriterlere aykırı davranışın müeyyidesi nedir? Özellikle kamu kurumlara alınan kömürlerin ihale rantından kaynaklı olarak düşük kalide olduğu ve hava kirliliği yarattığı iddiasına ilişkin bakanlığınızın başlattığı bir inceleme var mıdır? Bu konuda nasıl bir denetim yapmaktasınız?

CEVAPLAR

Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ile 2013/37 sayılı Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Genelgesi kapsamında, "Yüksek Kirlilik Potansiyeli" bulunan 64 il arasında yer alan Hakkâri iline ait 2014-2019 yıllarını içerecek şekilde hazırlanan "Temiz Hava Eylem Planı"nın 2020-2024 yılları için revizyon çalışması tamamlanmıştır. Bakanlığımız sunucularında hizmet vermekte olan Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı aracılığıyla stratejik hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. Hakkâri ili tüm ilçelerine ait hava kalitesi haritası bilgisi 2023 yılı sonu itibarıyla vatandaş erişimine sunulacaktır.

Özellikle kış aylarında artan hava kirliliğinin önlenmesine yönelik olarak, "Hava Kirliliğinin Kontrolüne Yönelik Uygulamalar" konulu 2020/25 sayılı Genelge yürürlüğe konmuştur. Söz konusu Genelgede "Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği" kapsamında düzenlenen Uygunluk Belgesi, Uygunluk İzin Belgesi, Satış İzin Belgesi, Dağıtıcı Kayıt Belgesi, Katı Yakıt Satıcısı Kayıt Belgesi yerli katı yakıtlar için bu Genelgenin yayım tarihinden itibaren, ithal katı yakıtlar için 1 Ocak 2021 tarihi itibarıyla Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı Katı Yakıt Modülü üzerinden dijital ortamda düzenleneceği belirtilmiş olup, hız zaman ve kaynak tasarrufu olarak uygulama kazanç sağlamaktadır.

13.01.2005 tarihli ve 25699 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğinde ısınma amaçlı kullanılacak yakıtlar ve bu yakıtların özellikleri (Tablo 10, Tablo 11, Tablo 12 ve Tablo 13) belirlenmiştir. Isınma amaçlı kullanılacak ithal ya da yerli tüm kömürler piyasaya sunulmadan önce uygunluk denetiminden geçirilerek analiz ettirilmektedir.

Analiz sonuçlarının IKHKK Yönetmeliğinde yer alan sınır değerleri sağlaması durumunda bu yakıtlara ilgili Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce Uygunluk Belgesi düzenlenmektedir. Isınma amaçlı yakıtların ithalatından/üretiminden nihai tüketiciye ulaşıncaya kadar tüm aşamalarda Bakanlığımızca ya da katı yakıt denetimi konusunda yetki devri verilmiş belediyelerce denetim yapılarak bu yakıtların IKHKK Yönetmeliğinde yer alan sınır değerlere uygun olup olmadığı denetlenmektedir.

Ayrıca İl Mahalli Çevre Kurullarınca IKHKK Yönetmeliğinde yer alan sınır değerlerin altında kalmamak şartı ile ısınma amaçlı kullanılacak yakıtların özelliklerin kalitesinde iyileştirme yapabilmektedir.

Bu amaçla kamu kurumlarınca yapılan ihale kapsamındaki yakıtlar da dahil olmak üzere ısınma amaçlı kullanılacak tüm yakıtlar İKHKK Yönetmeliğinde yer alan ve de İl Mahalli Çevre Kurulunda yakıtların sınır değerlerine ilişkin bir karar alınmış ise bu sınır değerlere uygun olmalıdır

Tablo-10 Isınma Amaçlı İthal Taş ve Linyit Kömürünün Özellikleri ve Sınırları

Özellikler	Sınırlar
Toplam Kükürt (kuru bazda)	: En çok. % 0,9 (+0,1 tolerans)
Alt Isıl Değer (kuru bazda)	: En az 6400 Kcal/kg (- 200 tolerans)
Uçucu Madde (kuru bazda)	: % 12-31 (+2 tolerans)
Toplam Nem (orijinalde)	: En çok % 10 (+1 tolerans)
Kül (kuru bazda)	: En çok %16 (+2 tolerans)
Boyut* (satışa sunulan)	: 18-150 mm (en çok $\pm$ % 10 tolerans)

* Mekanik beslemeli yakma tesisleri için kömür boyutu en az 10-18 mm olabilir.

Tablo-11 Sınır Değerlerinin Aşıldığı İl ve İlçelerde Kullanılacak Yerli Kömürlerin Özellikleri

Yerli Kömürlerin Özellikleri	Sınırlar	Kullanılacağı İller ve İlçeler
Toplam Kükürt (kuru bazda)	: En çok % 2	Bu Yönetmeliğin 28 inci maddesine göre sınır değerlerinin aşıldığı (I.Grup) İl ve İlçeler
Alt Isıl Değer (kuru bazda)	: En az 4800 Kcal/kg (- 200 tolerans)	
Toplam Nem (orijinalde)	: En çok %25	
Kül (kuru bazda)	: En çok %25	
Boyut* (satışa sunulan)	: 18-150 mm (18 mm altı ve 150 mm üstü için en çok % 10 tolerans)	

* Mekanik beslemeli yakma tesisleri için kömür boyutu 10-18 mm olabilir.

Tablo-12 Sınır Değerlerinin Aşılmadığı İl ve İlçelerde Kullanılacak Yerli Kömürlerin Özellikleri

Yerli Kömürlerin Özellikleri	Sınırlar	Kullanılacağı İller ve İlçeler
Toplam Kükürt (kuru bazda)**	: En çok % 2,3	Bu Yönetmeliğin 28 inci maddesine göre sınır değerlerinin aşılmadığı (II.Grup) İl ve İlçeler
Alt Isıl Değer (kuru bazda)**	: En az 4200 Kcal/kg (-200 tolerans)	
Toplam Nem (orijinalde)	: En çok %30	
Kül (kuru bazda)	: En çok %30	
Boyut *(satışa sunulan)	:18-150 mm (18 mm altı ve 150 mm üstü için en çok % 10 tolerans)	

* Mekanik beslemeli yakma tesisleri için kömür boyutu 10-18 mm olabilir.

**Alt Isıl Değeri (kuru bazda) en az 5000kcal/kg (-500 tolerans) yanabilir kükürt (kuru bazda) oranı en çok yüzde bir buçuk (%1.5) ve diğer özellikleri bu Tablo'da belirtilen özellikleri sağlayan yerli kömürler mevcut soba ve kazanlarda yakıldığında bacadan atılan kükürt dioksit konsantrasyonu, bu Tablo'da özellikleri belirlenen kömürün mevcut soba ve

kazanlarda yakılmasında bacadan atılan kükürt dioksit konsantrasyonu eşdeğerini aşmadığı akredite olmuş veya Bakanlıkça uygun görülen laboratuvarlar tarafından belgelenmesi halinde bu Yönetmeliğin 28 inci maddesine göre sınır değerlerin aşılmadığı (II.Grup) il ve ilçelerde ısınma amacıyla kullanılabilir.

Tablo-13 Belde ve Köylerde Kullanılacak Yerli Kömürlerin Özellikleri

Yerli Kömürlerin Özellikleri	Sınırlar
Toplam Kükürt (kuru bazda)	: En çok % 2,5
Alt Isıl Değer (kuru bazda)	: En az 3400 Kcal/kg (-200 tolerans)
Boyut *(satışa sunulan)	: 18-150 mm (18 mm altı ve 150 mm üstü için en çok % 10 tolerans)

*Mekanik beslemeli yakma tesisleri için kömür boyutu 10-18 mm olabilir.

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan Yönetmelikler kapsamında, Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personeli tarafından tesislerde gerekli denetimler yapılmakta olup, Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren veya kirliliğe sebebiyet verdiği tespit edilen işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanunu 20. Maddesi uyarınca idari yaptırım uygulanmaktadır.

Ülkemizde katı yakıt (kömür) denetimleri 13.01.2005 tarih ve 25699 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği, Hava Kirliliğinin Kontrolü ve Önlenmesi Genelgesi hükümleri, bu çerçevede alınan Mahalli Çevre Kurulu Kararları doğrultusunda yapılmaktadır.

Bakanlığımız tarafından yayınlanan mevzuatta ülkemizde kullanılabilecek katı yakıtlara ait özellikler belirlenmiştir. Ülkemizde kullanılan tüm kömürler Bakanlığımızca yayımlanan mevzuat hükümlerine tabidir. Bakanlığımızca ithal veya yerli kömürlerde herhangi bir ayırım yapılmaksızın tüm kömürler denetlenmektedir.

Bu doğrultuda Bakanlığımız Merkez ve İl Müdürlükleri Teşkilatı ile yetki devri yapılan 163 adet Belediye Başkanlığınca ülkemiz genelinde, mevzuata aykırı olduğu tespit edilen katı yakıtlar (kömür) için idari para cezalarının yanı sıra il dışına çıkartma, piyasadan toplatma, satışı durdurma, sanayi kullanımına gönderme, üreticiye iade etme gibi idari yaptırımlar uygulanmaktadır.

Ayrıca, Hava kalitesi ölçüm sonuçları bölgenin topografik durumu, meteorolojik koşullar, kirlетici kaynaklarda meydana gelen değişimlere bağlı olarak, saatlik, günlük ya da aylık olarak sürekli değişkenlik gösterebilmektedir.

Bakanlığımız, Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı ile halkın çevresel veriye erişim hakkını gözetmekte ve karar vericiler ile yetkili otoritelere en doğru, güvenilir ve temsiliyeti yüksek hava kalitesi verisini sunma amacıyla çalışmalarını sürdürmekte olup, söz konusu ağın hem işletimi ve yönetiminde iyileştirmeler yaparak hem de ihtiyaca uygun olarak genişlemesini sağlayarak sürekli geliştirmektedir.